

Høringsuttalelse fra Egersund padleklubb, NVE sak 202309652, Botnafossen kraftverk

Høringsuttalelsen omhandler spesifikt søknad om konsesjon for bygging og drift av Botnafossen vannkraftverk i Lund kommune og Eigersund kommune (saksnr_202309652), og mer generelt reguleringsgraden av Hellelandsvassdraget som helhet. Egersund padleklubb mener summen av inngrep i vassdraget nå er så omfattende at det ved videre reguleringer og modifikasjoner må pålegges avbøtende og kompenserende tiltak basert på en totalvurdering av tiltak gjort i vassdraget. Det kan bety at kravet til tiltak nå, ved denne aktuelle saken, kan være høyere enn byggingen av Botnafossen kraftverk skulle tilsi isolert sett.

Regulerende tiltak i vassdraget som har påvirket eller vil påvirke muligheten for padling i vassdraget er i stor grad knyttet til følgende punkter i vassdraget.

- A. Den historiske bifurkasjonen ved Kvåle og påfølgende konfluens ved Slettebø. Altså herunder historiske endringer i Øgreidelven og Litlåne, og fjerning av vann fra disse elvene. Dalane kraft besitter fallrettighetene til både Øgreidelven og Litlåne, som idag utnyttes i Øgreyfoss kraftverk. Selv om det er komplekse samfunnsmessige årsaker til at Litlåne idag er stengt, så anser padleklubben at det vesentlige spørsmål ved vurdering av krav til avbøtende eller kompenserende tiltak, er at Dalane kraft idag utnytter (og i praksis er tildelt) fallrettighetene for både Øgreidelven og Litlåne.
- B. Overføringer av vann fra nedslagsfeltet til Gyaåna til nedslagsfeltet til Tegseåna. Altså her at vann som naturlig har rent i Gyaåna, omreguleres til Botnafossen kraftverk, og da følgelig vil renne i Tekseåna. Konfluensen mellom Tekseåna og Gyaåna er nedstrøms padlestrekket i Gyaåna.

De elver som allerede er eller ved videre reguleringer kan bli direkte påvirket negativt av reguleringene i Hellelandsvassdraget er :

- A. Øgreidelven. Strekket mellom Hornnesvatn og Slettebøvannet. Mesteparten av vannet her er idag borte, fordi det utnyttes i Øgreyfoss kraftverk. Elva padles idag bare ved flom, enten ved at vann flyter over stemmen i Øgreidsvann eller ved kraftig flom i Skaråna. Også omregulering av Grønnavatnet til Grødem kraftverk er relevant for denne elva, ettersom vann ble bortregulert fra Skaråna.
- B. Litlåne. Denne elva har historisk vært en veldig god padleelv. Elva har dog vært tilnærmet borte siden før padlesporten utviklet seg, så det har derfor vært lite eller ingen padling i denne elva (bare med unntak av mulighetene for park&huck padling ved ekstremflom i Litlåna). Likevel mener padleklubben at elva er av betydning ved vurdering av krav til avbøtende og kompenserende tiltak. Det er fordi at det er Dalane kraft som , iht vannressursloven, er tildelt fallrettighetene til denne elva. Dalane kraft har siden opprettelsen av Øgreyfoss kraftverk i 1905 utnyttet også vann som historisk rant i Litlåne. Dette ble ytterligere stadfestet og utvidet da Kvålevatnet ble senket i ca 1967 og kraftverket flyttet til Slettebø. Litlåna ble da formelt regulert stengt og fallrettighetene formelt gitt til Dalane kraft.
- C. Gyaåna. Denne elva krever endel vann for å kunne padles. Dersom vann omreguleres til Botnafossen kraftverk, vil det bety at elva kan padles sjeldnere. Den vannmengde som omreguleres i denne aktuelle saken er ikke stort nok isolert sett til å utløse krav om avbøtende tiltak, men må inngå som

del av helhetsvurdringen av vassdraget. Det må også noteres at dersom Dalane Kraft i fremtiden bygger det tidligere omsøkte Åmot kraftverk vil det sterkt negativt påvirke Gyaåna som padleelv. Padleklubben mener derfor det er viktig at denne elva vektlegges allerede nå, ved bygging av Botnafossen kraftverk.

- D. Nordåna (strekket mellom Ytre Sandvatn og Bilstadvatnet). Dette er elva som er mest direkte påvirket av reguleringene i Botnavatn. Nordåna er en fin padleelv også for nybegynnere. Elva er marginal med tanke på vannføring og ville selv uten regulering i hovedsak padles ved flom. Ettersom Botnavatn allerede er regulert , padles Nordåna allerede idag ganske sjelden. Bygging av Botnafoss kraftverk vil i ytterligere grad redusere Nordåna som padleelv.

På bakgrunn av uttalelsene gitt ovenfor ønsker Egersund padleklubb at det stilles krav til utbygger, Dalane Kraft, om å utføre eller avgi midler til avbøtende tiltak knyttet til padling i Hellelandsvassdraget, eller subsidiært utføre eller avgi midler til kompenserende tiltak for padling på annen måte i Dalane.

Egersund padleklubb ønsker en dialog med Dalane kraft om detaljene for hvordan dette kan gjøres. Padleklubben ønsker primært at det skal avsettes midler, et gitt beløp, som skal kunne brukes ved ulike tiltak i elva for gjøre elva bedre for padling. Padleklubbens midler kan enten brukes isolert i rene prosjekt som tjener bare for padling eller midlene kan brukes i samråd med fagrådet for Hellelandsvassdraget , for eksempel ved at det gjøres elvejusteringer som både er nyttige for padlere og samtidig også utbedrer elva i andre henseende, for eksempel ved å bedre vandringsmuligheter for fisk.

Egersund padleklubb er ikke i seg selv negative til sterk regulering av Hellelandsvassdraget. Vassdraget egner seg godt for kraftproduksjon. Dog må det ved videre utvikling og regulering av vassdraget legges enda mer vekt på moderne miljødesign og et enda sterkere samarbeid mellom de ulike interessentene i vassdraget. Bjerkreimsvassdraget er nesten uregulert og er per idag det klart beste vassdraget i Dalane for padling. Ved å bruke moderne, smarte metoder for helhetlig miljødesign, er det fullt mulig å gjøre Hellelandsvassdraget til et like godt vassdrag for padling som Bjerkreimsvassdraget. Dette kan gjøres sammen med alle de foreslåtte reguleringer og utbygginger. Det må bare gjøres smart og gjennom dialog og ved fordeling av ressurser også til andre interessenter enn utbygger av kraft.

Jan Magne Jensen
Leder , Egersund padleklubb